

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

## E-Content

Sem-1, Paper code: 103

Persian (M A)

Topic: Mohammad-Hosseini Shahriar

---

سید محمدحسین بهجت تبریزی متخلص به شهریار از شعرای مشهور و اهل ادب است که اشعار زیبایی را به زبان فارسی سروده است. این شاعر نامدار ایرانی 11 دی 1285 در خانواده ای اهل ادب در شهر زیبای تبریز به دنیا آمد. نام پدر او حاج میرآقا خشکنابی و مادر او خانم ننه نام داشت. پدر شهریار، در تبریز وکیل و اهل ادب و مادرش خانه دار بود. البته لطف‌الله زاهدی از تولدش در سال ۱۲۸۵ش یاد کرده است. خانواده وی اصالتاً از روستای خشگناب بودند. دوران کودکی اش مصادف با انقلاب‌های تبریز بود. او این دوران را در روستاهای «سنگول‌آباد»، «قیش‌قرشاق»، و «خشگناب» گذراند. مادر و پدرش و سپس مرحوم امیر خیزی از نخستین مربیان او بودند که قرائت قرآن، ترسل و نصاب و گلستان سعدی و حافظ را به او آموختند. او پس از آشنایی با دیوان حافظ با شعر و ادبیات آشنا شد.

دوران تحصیلات اولیه خود را در مدارس متحده، فیوضات و متوسطه تبریز گذراند و با خواندن و نوشتن زبان‌های ترکی، فارسی و عربی آشنا شد. پس از آن به تهران آمد و در دارالفنون تهران تا کلاس آخر مدرسه طب تحصیل کرد. پس از سفری چهارساله به خراسان، برای کار در اداره ثبت اسناد مشهد و نیشابور، شهریار به تهران بازگشت. در سال ۱۳۱۳ که شهریار در خراسان بود، پدرش میرآقا خشگنابی درگذشت. او در سال ۱۳۱۵ در بانک کشاورزی استخدام و پس از مدتی به تبریز منتقل شد. دانشگاه تبریز شهریار را یکی از پاسداران شعر و ادب میهن خواند و عنوان دکتری

افتخاری دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز را نیز به وی اعطا کرد. شهریار در جوانی در تهران با بزرگان هنر و ادب همنشینی و دوستی داشت از جمله با: ابوالحسن صبا، محمدتقی بهار و عارف قزوینی. در سال‌های بعد نیز با نیما یوشیج، هوشنگ ابتهاج، کریم امیری فیروزکوهی و برخی دیگر از هنرمندان دوستی و رابطه داشت.

وی اولین دفتر شعر خود را در سال ۱۳۱۰ با مقدمه ملک‌الشعرای بهار، سعید نفیسی و پژمان بختیاری منتشر کرد. بسیاری از اشعار او به فارسی و زبان ترکی آذربایجانی جزء آثار ماندگار این زبان‌هاست. منظومه حیدربابایه سلام که در سال‌های ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۰ سروده شده‌است، از مهم‌ترین آثار ادبی ترکی آذربایجانی شناخته می‌شود. علاوه بر استادی در شعر، وی استاد سه تار هم بود. در تیر ۱۳۳۱ مادرش درمی‌گذرد. در مرداد ۱۳۳۲ به تبریز می‌آید و با نوه عموی خود به نام عزیزه عبدخالی ازدواج می‌کند که حاصل این ازدواج سه فرزند، دو دختر به نام‌های شهرزاد و مریم و یک پسر به نام هادی می‌شود. مادر شهریار در تاریخ 31 تیر ماه 1333 فوت نمود. او تلخ‌ترین اتفاق زندگی خود را مرگ مادر می‌داند و برای او شعر زیبا و غم‌انگیزی به نام ای وای مادرم سرود. مادرشهریار نیز همچون پدر در قم دفن شد.

شهریار پس از انقلاب ۱۳۵۷ شعرهایی در مدح نظام جمهوری اسلامی ایران سرود. وی در روزهای آخر عمر، به دلیل بیماری، در بیمارستان مهر تهران بستری شد و پس از مرگ در ۲۷ شهریور ۱۳۶۷، بنا به وصیت خود در مقبره‌الشعراى تبریز به خاک سپرده شد. به گفته برقعی در کتاب سخنوران نامی معاصر ایران، او در آخرین لحظات حیات، اشعار زیر را زمزمه می‌کرد:

ای مظهر جمال و جلال خدا علی      یا مظهر العجائب و یا مرتضی علی  
از شهریار پیر زمین گیر دست گیر      ای دست گیر مردم بی دست و پا علی

ملک‌الشعراى بهار در دیباچه کتاب *صدای خدا*، شهریار را چنین ستوده است: شهریار نه تنها افتخار ایران، بلکه افتخار شرق است. بزرگداشت شهریار ۲۷ شهریور ماه هر سال، که روز شعر و ادب فارسی نام‌گذاری شده است توسط بنیاد شهریار برگزار می‌شود.